

FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ FEN BİLGİSİ ÖĞRETMENLİĞİNİ SEÇME NEDENLERİ VE GELECEK BEKLENTİLERİ

Yrd. Doç. Dr. Burcu Anılan
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
burcud@ogu.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Anılan
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
hanilan@ogu.edu.tr

Özet

Meslek seçimi insan yaşamı için büyük bir öneme sahiptir. Meslek seçimini belirleyen birçok etmen olmakla birlikte, bireyin kişilik özellikleri, idealleri, hayat görüşü ve değerleri en öne çıkan faktörlerdendir. Ancak bireyin yaptığı işin yetenek ve özelliklerine uygun olması, mesleki doyum ve mesleki başarı açısından son derece önemlidir. Özellikle de insan yetiştirme odaklı bir meslek olan öğretmenlik söz konusu olduğunda bu daha da önemlidir. Bu nedenle, bu çalışmada fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri ve gelecek beklentileri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu araştırma betimsel tarama türünde bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini Türkiye'deki eğitim fakültelerinin fen bilgisi öğretmenliğinde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini ise 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi Fen Bilgisi Öğretmenliği programlarında öğrenim gören 218 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılan anket formu ile toplanmıştır. Veriler SPSS paket programında çözümlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, araştırmaya katılan aday öğretmenler, öğretmenliğin maddi getirisini yetersiz bulmakta ve fen bilgisi öğretmenliği programını seçerken içsel ve dışsal gerekçelerin etkisinde kalmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Fen bilgisi öğretmeni, öğretmen adayları, öğretmenlik mesleği.

ELEMENTARY SCIENCE TEACHING CANDIDATES REASONS FOR SELECTING ELEMENTARY SCIENCE TEACHING AND FUTURE PROSPECTS

Abstract

Choice of profession has a great significance for human life. While there are many factors that determine the choice of profession, an individual's personality traits, ideals, vision and values of life are among the most prominent factors. However, the work done by the individual is in accordance with abilities and characteristics, in terms of job satisfaction and professional success is extremely important. Especially, when it comes to focus on rising people, teaching is more important. Therefore, in this study, science teacher candidates reasons for selecting the teaching profession and future prospects is tried to determine. In this research, descriptive research method is used. Universe of research comprise of students who study Science Teaching in Turkey's Faculty of Education. Sample of research comprise of 218 students who study Elementary Science Teaching Program in Eskişehir Osmangazi University, Karadeniz Technical University and Selcuk University 2010-2011 academic. Data for the study prepared by researchers were collected by questionnaire which is determined validity and reliability studies. The data obtained were analyzed using SPSS package program. According to the findings, teacher candidates who participated in the research find teaching insufficient financial return as a science teacher and choosing the program remains under the influence of internal and external reasons.

Key Words: Science teachers, teacher candidates, teaching profession.

GİRİŞ

İnsan öğrenme ve akıl yürütme yeteneği ve sahip olduğu problem çözme becerisi ile çevresine uyum sağlamayı başarmış ve böylece de yaşadığı çevreyi kendi istek ve beklentileri doğrultusunda kontrol altına alarak düzenlemiştir. Temelde insanın kendi ihtiyaçlarını karşılama amaçlı doğayla ve çevresiyle olan bu mücadelesi, günümüzde meslek olarak adlandırılan farklı iş ve uğraş alanlarının oluşmasına yol açmıştır. Meslek, bireylerin hayatını kazanmak için yaptığı, kuralları toplumca belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir (Yanikkerem, Altıparmak ve Karadeniz, 2004). Ancak meslek sadece kişinin hayatını sürdürmesi amaçlı yapılan ve yapılması gereken bir iş de değildir. Meslek, kişinin kimliğinin en önemli kaynağı olup, onun etraftan saygı görmesine, başkaları ile ilişki kurmasına, toplumda bir yer edinmesine ve işe yaradığı duygusu yaşamasına da olanak veren bir etkinlik alanıdır (Kuzgun 2000). Bir başka ifadeyle meslek, sadece ekonomik açıdan para kazanılan ve hayatı idame ettirici bir uğraş yolu değil, zevkle ve istekle yapıldığında bireye mutluluk veren, onun sosyalleşmesini ve kültürlenmesini de sağlayan ortamlar dizinidir.

İnsanlık tarihinde insanların birtakım ihtiyaçlarından doğmuş, belli bir süre etkin olarak varlığını sürdürmüş ve insan toplumlarının ihtiyaçlarındaki değişmeye birlikte de geçerliliğini yitirmiş birçok meslek bulunmaktadır. Ancak tarihin en eski mesleklerinden biri olan öğretmenlik, geçmişten günümüze varlığını koruyarak devam ettiren ender mesleklerdendir. Öğretmenlik mesleğine olan ilgi ve talepte tarihin değişik dönemlerinde azalma gözlenirse de meslek, hiçbir zaman hiçbir toplumda tümüyle itibarını ve geçerliliğini kaybetmemiştir. Bu nedenle tarihin her döneminde öğretmene ve öğretmenliğe olan talep devam ettiği gibi bugün de sürmektedir. Çünkü bilim ve teknolojinin baş döndürücü bir hızla geliştiği ve değiştiği günümüzde bile öğretmenin yerini doldurabilecek bir araç yoktur. Bu nedenle öğretmen, hala öğrenme-öğretme sürecinin en önemli ve vazgeçilemez ögesi durumundadır.

Öğrenme-öğretme sürecinde öğretmene duyulan bu zorunlu gereksinime rağmen öğretmenlerin seçiminde, eğitiminde ve istihdamında öteden beri yaşanan kimi sorunlar vardır. Bu sorunlardan biri ve belki de en önemlisi günümüzdeki istihdam sorunudur. İstihdam sorunu bazı alan öğretmenliği programlarından mezun olan aday öğretmenler için daha da ciddi boyuttadır. Türkiye’de öğretmen istihdamındaki daralma ve bunun etkisi ile öğretmenlik mesleğine olan talepte göreceli olarak bir azalma olsa da öğretmenlik mesleğini seçme ve mesleğe yönelim sürmektedir. Araştırmalar, meslek tercihlerinin ağırlıklı olarak ekonomik nedenlere dayandığını (Behymer ve Cockriel, 1988; Kniveton, 2004) gösterse de bu sonuç Türkiye’deki durumu tam anlamıyla açıklayamamaktadır. Bu durum öğretmenliği meslek olarak seçen bireylerin ekonomik kaygılar ve istihdam olanaklarının dışında mesleği tercih etmelerinde etken olan başka nedenlerin de olduğunu göstermektedir.

Bireylerin bir mesleği seçmelerinde ya da yönelmelerinde kuşkusuz birçok etmenin farklı düzeylerde etkisinin olduğu düşünülebilir. Ancak bireylerin meslek seçimini etkileyen etmenler arasında yaş, cinsiyet, kişilik özellikleri, aile, ailedeki kardeş sayısı, ilişkide bulunulan kişiler, bireyin gereksinimleri, ekonomik durumları, ilgileri, değerleri, benlik algıları, genel ve özel yetenekleri, yaşadığı çevre ve o çevrenin özellikleri, toplumdaki iş olanakları, istihdam koşulları ve piyasadaki arz-talep dengesi (Anılan, Çemrek ve Anagün, 2008; Kağnıcı, 1999; King, 1989; Luzzo, 1994; Perrone ve diğerleri, 2002; Sahanç, 2000; Yazıcı, 2009; Yeşilyaprak, 2004) sayılabilir. Genelde bir meslek seçimine etki eden birçok etmen olduğu gibi, öğretmenlik mesleğini ve onun herhangi bir dalını seçmede de kuşkusuz pek çok neden etkili olmaktadır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerini ele alan bazı araştırmalar, öğretmen adaylarının öğretmenliği (Aydın, 2011; Boz ve Boz, 2008; Çermik, Doğan ve Şahin, 2010; Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın, 2009; Papanastasiou ve Papanastasiou, 1997; Şahin, 2011; Tataroğlu, Özgen ve Alkan, 2011; Ubuz ve Sarı, 2008), öğretmenlik mesleğinin özgeci/özveri (insana hizmet etme arzusu, topluma yararlı olma isteği vb.), içsel (mesleği sevme, çocukları ve insanları sevme, ilgi duyma vb.) ve dışsal gerekçelere (iş garantisi, uzun tatil, sosyal güvence vb.) dayalı olarak tercih ettiğini göstermektedir.

Günümüzde öğretmenlik mesleği, eğitimle ilgili olan sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlar ile alanında özel uzmanlık bilgi ve becerisine sahip olan ve mesleki yeterlilik gerektiren bir uğraş alanı (Şişman

ve Acat, 2003) olarak tanımlanmakla birlikte, niteliği gereği diğer mesleklerden oldukça farklıdır. Çünkü hemen her mesleğin ürünlerindeki hatalarını telafi etmek mümkündür ancak öğretmenin ürünündeki hataları telafi etmek neredeyse imkânsızdır. Bir öğretmen ilk denemesinde “en doğru” olanı bulmak ve uygulamak zorundadır. Bu yönüyle öğretmenlik, mesleğe gönülden bağlı olmayı ve de profesyonelce davranmayı gerektirir (Özbek, Kahyaoglu ve Özgen, 2007). Bununla birlikte öğretmenlik mesleği bu görevi yapacak olan kişilerin bireysel görüş ve davranışları, yani kişisel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine olan bakış açıları ile de yakından ilgilidir. Öğretmenlerin üstlendiği sorumluluk, toplumsal beklentiler ve kazanılması gereken özellikler göz önüne alındığında, öğretmenlik mesleğinin özel bir meslek olduğu ve herkes tarafından yapılamayacağı açıktır (Özbek, 2007).

Günümüz öğretmenlerinden beklenen en önemli beceri, öğrencilerin öğrenme yaşantılarına kılavuzluk etmek ve yön vermektir (Öncül, 2000: 866). Bu beceri ise bireylerin öğretmenlik mesleğini “neden seçtikleri” ve öğretmenlik mesleğini “nasıl gördükleri” düşüncesiyle yakından ilgilidir (Özbek, Kahyaoglu ve Özgen, 2007). Eğitim fakültelerinin farklı programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarının mesleği tercih sebeplerine ilişkin çalışmalar bulunmasına rağmen (Aydın, 2011; Boz ve Boz, 2008; Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Çermik, Doğan ve Şahin, 2010; Çevik ve Yiğit, 2009; Erdem ve Şimşek, 2000; Eş, 2010; Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın, 2009; Kılcan ve diğerleri, 2014; Övet, 2006; Özsoy, Özsoy, Özkara ve Memiş, 2010; Papanastasiou ve Papanastasiou, 1997; Şahin, 2011; Tataroğlu, Özgen ve Alkan, 2011; Ubuz ve Sarı, 2008; Yüce ve diğerleri, 2013), fen bilgisi öğretmenliği programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarının mesleği seçme nedenleri, tutumları ve beklentilerini belirlemeye yönelik çalışmalar sınırlıdır (Akıllı ve Seven, 2010; Akpınar, Yıldız ve Ergin, 2006; Bursal ve Buldur, 2013a; Bursal ve Buldur, 2013b; Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın, 2010; Kartal ve Taşdemir, 2012; Pektaş ve Kamer, 2011).

Öğretmenlerin okullardaki fen öğretimini başarılı bir şekilde sürdürebilmeleri öğretmenlerin mesleklerine gereken önemi vermelerine bağlıdır. Ancak mesleğe verilen önem ve değer büyük oranda mesleğin tercih nedenlerine ve meslekle ilgili gelecek beklentilerine bağlı olduğu göz önüne alındığında, fen bilgisi öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentilerini belirlemek önemlidir. Bu nedenle bu çalışmanın temel amacı fen bilgisi öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentilerini belirlemektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Fen bilgisi öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentileri nelerdir?
2. Fen bilgisi öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentileri bireysel özelliklere (cinsiyet, üniversite, sınıf düzeyi, yaş, mezun olunan lise türüne) göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Fen bilgisi öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentilerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma, ilişkisel tarama modelinde desenlenen betimsel bir çalışmadır. Bilindiği üzere tarama çalışmaları geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan çalışmalardır (Borg, Gall ve Gall, 1993; Cohen, Manion ve Morrison, 2000; Karasar, 2013; Wiersma ve Jurs, 2005). İlişkisel tarama modelleri ise iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırmalardır (Karasar, 2013). Bu araştırmada da öğretmenlik bir olgu olarak düşünülmüş ve fen bilgisi öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentilerinin bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır.

Evren Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’deki eğitim fakültelerinin fen bilgisi öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğretmen adayları oluştururken, örneklemini 2010-2011 eğitim-öğretim yılı Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (81), Karadeniz Teknik Üniversitesi (73) ve Selçuk Üniversitesi (64) Fen Bilgisi Öğretmenliği programlarında öğrenim gören 218 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 153’ü (%70.2) kadın iken 65’i ise (%29.8) erkektir. Bu sonuç birçok araştırmada da vurgulan öğretmenlik mesleğinin kadın mesleği olarak algılandığı ve kadınlar tarafından daha çok tercih edildiği (Ergün 2010; Esen, 2010; Foster ve Newman, 2005; Johnston, McKeown ve McEwen, 1999; Saban, 2003; Smedley, 2007; Tan, 2000) yargısını

güçlendirmektedir. Araştırmaya katılan fen bilgisi öğretmen adaylarının diğer bireysel özellikleri Tablo 1'de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bireysel Özellikleri

Bireysel Özellikler		f	%
Cinsiyet	Kadın	153	70,2
	Erkek	65	29,8
Üniversite	ESOGU	81	37,2
	KATU	73	33,5
	SELÇUK	64	29,4
Sınıf düzeyi	1	63	28,9
	2	75	34,4
	3	55	25,2
	4	25	11,5
Yaş	18-19	46	21,1
	20-21	123	56,4
	22-23	49	22,5
Mezun olunan lise	Düz lise	74	33,9
	Anadolu lisesi	73	33,5
	Süper lise	46	21,1
	Anadolu öğretmen lisesi	18	8,3
	Diğer	7	3,2
Toplam		218	100

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Anket maddeleri, alan yazın taranarak (Erdem & Şimşek, 2000; Kartal, 2009; Özbek, Kahyaoğlu ve Özgen, 2007) oluşturulmuş ve alan uzmanlarının görüşüne sunulmuştur. Gelen eleştiri ve düzeltmelere göre son halini alan anket, iki bölümden oluşmuştur. Anketin birinci bölümünde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bireysel özelliklerini (cinsiyet, üniversite, sınıf düzeyi, yaş ve mezun oldukları lise türü) içeren maddeler yer alırken; ikinci bölümde ise fen bilgisi öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentilerini içeren 57 madde yer almaktadır. Veri toplama aracının geçerliliği için iki alan uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Güvenirlik için ise Likert tipi ölçekler için en uygun olan Cronbach Alpha katsayısı (Tezbaşaran, 1997) hesaplanmıştır. Anketin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.85 bulunmuştur. Bu işlemlere dayalı olarak veri toplama aracının geçerli ve güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS programında çözümlenmiştir. Her bir anket maddesi için verilen yanıtlara ilişkin frekans, yüzde ve aritmetik ortalama ($\bar{X}$) değerleri hesaplanmıştır. Öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentilerinin farklı değişkenlere göre incelenmesinde her bir anket maddesine verilen yanıtların analizi için parametrik ya da nonparametrik testlerden hangilerinin kullanılacağına karar vermek için verilerin normal dağılıp dağılmadığına bakılmıştır. Bunun için Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmış ve verilerin normal dağılmadığı görülmüştür ($p < .05$). Bu nedenle verilerin çözümlenmesinde nonparametrik testler kullanılmıştır. Buna göre verilerin çözümlenmesinde iki değişkenli karşılaştırmalarda Mann-Whitney U Testi, üç ve daha çok değişkenli karşılaştırmalarda da Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır. Veri toplama aracında yer alan ifadeler için "Hiç Katılmıyorum" (1), "Katılmıyorum (2)", "Kararsızım (3)", "Katılıyorum (4)" ve "Tamamen Katılıyorum (5)" dereceleri kullanılmıştır. Aritmetik ortalamalar yorumlanırken 1.00-1.80 arasındaki değerlerin "Hiç Katılmıyorum", 1.81-2.60 arasındaki değerlerin "Katılmıyorum", 2.61-3.40 arasındaki değerlerin "Kararsızım", 3.41-4.20 arasındaki değerlerin "Katılıyorum" ve 4.21-5.00 arasındaki değerlerin "Tamamen Katılıyorum" derecesinde gerçekleştiği kabul edilmiştir. Düzeylerin yer aldığı bu aralıklar, seçeneklere verilen en düşük değer olan 1 ile en yüksek değer olan 5 arasındaki seri genişliğinin seçenek (düzey) sayısına bölünmesi ile elde edilmiştir.

BULGULAR YORUM VE TARTIŞMA

Bu bölümde fen bilgisi öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentilerine ilişkin görüşleri ve bu görüşlerin bireysel özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koyan bulgulara yer verilmiş, elde edilen sonuçlara ilişkin yorumlar yapılmış ve bulgular alan yazınla ilişkilendirilerek tartışılmıştır.

Tablo 2’de araştırmanın birinci alt problemiyle ilgili olarak araştırmaya katılan öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentilerini belirleyen ifadeler ve aritmetik ortalama değerleri verilmiştir.

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Fen Bilgisi Öğretmenliğini Seçme Nedenleri ve Gelecek Beklentileri

Madde	$\bar{X}$
1 Halen okumakta olduğum bölümü isteyerek seçtim.	3,0367
2 Öğretmenlik olsun da hangi bölüm olursa olsun.	3,9220
3 Boş zamanının fazla olması öğretmenliği seçmemde etkili oldu.	3,2706
4 Öğretmen lisesinde okuduğum için öğretmenliği seçtim.	1,4587
5 Puanım buraya yettiği için bu bölümü seçtim.	2,5688
6 Tanıdığım bir fen bilgisi öğretmeninden etkilendiğim için fen bilgisi öğretmenliğini seçtim.	1,9817
7 Ailem istediği için bu bölümü seçtim.	3,7706
8 İlk üç tercihim içinde fen bilgisi öğretmenliği vardı.	2,6422
9 İnsanlara bilmedikleri bir şeyleri öğretecek olma düşüncesi beni mutlu ediyor.	4,0229
10 Öğretmenlik mesleğinin tatillerinin diğer mesleklerden daha fazla olması öğretmenlik mesleğini seçmemde etkili oldu.	2,8119
11 Çocuklarla vakit geçirmeyi severim.	3,8394
12 Fen bilgisi öğretmenliğinin bir şeyler üretip yaratmam için bana fırsatlar vereceğini düşünüyorum.	3,1927
13 Öğretmenliğin bana toplumda saygınlık kazandıracığına inanıyorum.	3,6514
14 Fen bilgisi dersini iyi bir şekilde öğretebilirim.	3,5550
15 Fen bilgisi dersini öğrencilere sevdirebilirim.	3,6560
16 Fen bilgisi öğretmenliği bölümünde verilen derslerin güncel hayatıma fayda sağlayacağını düşünüyorum.	3,5688
17 Ailemde öğretmen olması bu mesleği seçmemde etkili oldu.	2,3211
18 Fen bilgisi öğretmenliğine ilişkin özel yeteneğim olduğumu düşünüyorum.	2,8257
19 Fen bilgisi dersini diğer derslerden daha çok seviyorum.	2,9358
20 Öğretmenlik mesleğinin devamlılığı bana güven veriyor.	3,5688
21 Tercih hatası nedeniyle bu bölümde okuyorum.	4,0229
22 Fakülteyi bitirdikten sonra lisansüstü eğitim yapmayı düşünüyorum.	3,1009
23 Öğretmenlik mesleğinin maddi ihtiyaçlarımı karşılayacağını düşünmüyorum.	3,2156
24 Gelecekte öğretmenlik dışında bir işte çalışmayı düşünürüm.	3,1927
25 Öğretmenlik mesleği doyum sağlayabileceğim bir meslek değil.	2,7064
26 KPSS sınavında yeterli puan alıp atanabileceğimi düşünüyorum.	3,3716
27 Bir üniversite bitirmiş olmak için bu bölümdeyim.	3,9358
28 Fen bilgisi dışında bir öğretmenlik branşını okumayı isterdim.	2,7523
29 Başka bir fakültede başka bir bölümü okumayı isterdim.	2,7110
30 Fen bilgisi dersini diğer derslerden daha eğlenceli buluyorum.	3,0917
31 Gittiğim okuldaki laboratuvar yetersizliği fen öğretimimi aksatır.	3,6055
32 Bu meslekte topluma daha yararlı bir birey olabileceğimi düşünüyorum.	3,6147
33 Daha iyi bir bölümü kazanamadığım için bu bölüme geldim.	2,8578
34 Öğretmenliğin diğer mesleklerden daha kolay olduğunu düşünüyorum.	3,4312
35 İş olanağı yüksek olduğu için bu bölüme geldim.	2,2844
36 Eğitiminin basit ve kolay olması bu bölümü seçmemde etkili oldu.	2,2431
37 Başka başka şehirlerde çalışacak olmam bana cazip geliyor.	2,9083

38	Fen bilgisi öğretmenliğinin bana uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	3,4174
39	Bilgili ve yeterli bir öğretmen olacağımı düşünüyorum.	3,7110
40	Öğretmenliğin çalışma koşulları bana çekici geliyor.	3,3486
41	Öğretmen olmayı kendime yakıştırıyorum.	3,9083
42	Tekrar bir meslek tercihte bulunmam söz konusu olsa yine bu bölümü seçerdim.	2,8807
43	Öğretmenlik mesleğinde karşılaştığım zorlukları aşabileceğimi düşünüyorum.	3,6560
44	Öğretmenlik mesleğiyle ilgili olan bu bölümü seçmiş olmaktan hoşnudum.	3,2569
45	Bu mesleğin yaşam tarzıma uygun olmadığını düşünüyorum.	3,5734
46	Bir meslek tercih etme durumunda olanlara bu bölümü tavsiye etmem.	3,3394
47	Mutlaka kadrolu atanmalıyım. Sözleşmeli öğretmenlik bana göre değil.	3,6606
48	Öğretmenlik mesleğinin bayanlara uygun bir meslek olduğunu düşünüyorum.	3,7569
49	Doğu hizmetini yapmak bana zor gelmez.	3,2523
50	KPSS sınav sisteminden memnun değilim.	3,9817
51	Ailemin bulunduğu şehirde çalışmak isterim.	3,6330
52	Eğitimle ilgili yayınları takip etmeyi ve kendimi hayat boyu geliştirmeyi planlıyorum.	3,8807
53	Fen bilgisi branşı dışında bir branşın öğretmeni olmayı isterdim.	2,5963
54	Eğitim fakültesinde okuduğuma pişmanım.	3,8028
55	Fen dersini öğretmekten hoşlanmam.	3,8394
56	Fen Bilgisi dersi sıkıcıdır.	3,8073
57	Öğretmenler daha yüksek maaş almayı hak ediyorlar.	4,3532

Tablo 2’de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının sadece 1 maddeye (4) hiç katılmadıkları; 6 maddeye (5, 6, 17, 35, 36, 53) katılmadıkları; 22 maddede (1, 3, 8, 10, 12, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 33, 37, 40, 42, 44, 46, 49) kararsız oldukları; 27 maddeye (2, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 20, 21, 27, 31, 32, 34, 38, 39, 41, 43, 45, 47, 48, 50, 51, 52, 54, 55, 56) katıldıkları ve sadece 1 maddeye (57) de tamamen katıldıkları anlaşılmaktadır. Buna göre öğretmen adaylarının birçok maddede kendilerinden emin oldukları görülürken, birçok maddede kararsız oldukları görülmektedir. En yüksek ortalamaya sahip olan 57. maddeye göre aday öğretmenler, öğretmenliğin maddi getirisini az bulmaktadırlar. Bu sonuç diğer araştırmalarda elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Ulaşılabilen tüm araştırma bulguları özellikle dışsal motivasyon kaynaklarından biri olan gelir düzeyinin önemini ortaya koymaktadır (Özbek, Kahyaoğlu ve Özgen, 2007; Tezcan, 1996; Yazıcı 2009). Başka mesleklerle karşılaştırıldığında öğretmenlerin gelir düzeyleri düşüktür (Yazıcı, 2009). Diğer bazı ülkelerde yapılan araştırmalarda da öğretmenlerin okuldaki uyumunu etkileyen en önemli faktörlerin başında ekonomik gelir düzeyinin geldiği saptanmıştır (Klassen ve diğerleri, 2008).

Fen bilgisi öğretmen adaylarının 6 olumsuz maddeye (21, 38, 45, 54, 55, 56) katılmaları da dikkat çekicidir. Bu durum gerçekte öğretmen adaylarının duyuşsal anlamda kendi içlerinde çelişki yaşadıkları biçiminde yorumlanabilir. Nitekim Kartal ve Taşdemir (2012) de çalışmalarında benzer bir sonuç bulmuştur. Elde edilen bu bulguya dayalı olarak öğretmen adaylarının bir kimlik karmaşası yaşadıkları düşünülebilir. Nitekim meslek kimlikle ilişkilidir ve kimliğin önemli kaynaklarından biridir. Seçilen meslek ile kişisel özellikler arasında uyum yoksa ciddi uyum sorunlarının ortaya çıkması söz konusu olabilir (Rubinton, 1980). Bu nedenle öğretmenlik mesleğini seçen bireylerin kişisel özelliklerinin bu mesleğe uyumlu olması gerekir. Bireyler meslek seçimleriyle bireysel var oluşları arasında anlamlı ilişki kurarlar. Bir bakıma meslek seçimi ile bireysel var oluşlarını gerçekleştirilmeye çalışırlar (Schaefer, Epperson ve Nauta 1997). Aksi takdirde sürekli bir arayış içinde olabilirler. Öğretmen adaylarının yukarıda ifade edilen maddelere katılmış olmaları bunu yansıtmaları bakımından önemlidir.

Ayrıca öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentilerine ilişkin katıldıkları maddelere bakıldığında dışsal gerekçeler (7, 16, 20, 34, 47, 48) ve içsel gerekçelere (2, 11, 13, 14, 15, 32, 41) eşit dağıldığını söylemek mümkündür. Nitekim yapılan başka araştırmalarda da benzer sonuçların elde edildiğini söylemek mümkündür (Aydın, 2011; Bastick, 2000; Boz ve Boz, 2008; Çermik, Doğan ve Şahin, 2010; Hacıömeroğlu ve Şahin Taşkın, 2010; Kılcan ve diğerleri, 2014; Özbek, 2007; Papanastasiou ve Papanastasiou, 1997; Saban, 2003; Tataroğlu, Özgen ve Alkan, 2011).

Araştırmanın ikinci alt problemine dayalı olarak, öğretmen adaylarının öğretmenliği seçme nedenleri ve gelecek beklentilerine ilişkin görüşlerinin bireysel özelliklere göre farklılaşma durumu incelenmiştir. Buna göre iki değişkenli karşılaştırmalarda Mann-Whitney U Testi, üç ve daha fazla değişkenli karşılaştırmalarda da Kruskal-Wallis Testi uygulanmış ve istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösteren maddeler tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Fen Bilgisi Öğretmenliğini Seçme Nedenleri ve Gelecek Beklentilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu (Mann-Whitney U Testi)

Madde	Kadın		Erkek		U (10 ³)	Z	p
	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	Sıra ortalaması	Sıra toplamı			
3	103,13	15779,50	124,48	8091,50	3,998	-2,362	,018
10	101,99	15604,50	127,18	8266,50	3,824	-2,773	,006
12	117,64	17999,50	90,33	5871,50	3,726	-3,043	,002
14	115,82	17721,00	94,62	6150,00	4,005	-2,428	,015
19	114,97	17591,00	96,62	6280,00	4,135	-2,022	,043
24	118,40	18114,50	88,56	5756,50	3,612	-3,280	,001
25	101,59	15543,50	128,12	8327,50	3,762	-2,919	,004
27	117,10	17916,50	91,61	5954,50	3,810	-2,890	,004
41	114,90	17579,50	96,79	6291,50	4,146	-2,104	,035
48	116,99	17900,00	91,86	5971,00	3,826	-2,821	,005

Tablo 3'te öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentilerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Ankette yer alan on maddenin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı görülmektedir. Buna göre erkek öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini boş zamanlarının çokluğu ve tatilleri nedeniyle seçtikleri; buna karşın meslekten daha fazla doyum beklentisinde oldukları görülmektedir. Öte yandan kadın öğretmen adayları fen bilgisi öğretmenliğini bir şeyler üretip yaratmak için bir fırsat olarak görmekteyler. Ayrıca kadın öğretmen adaylarının fen bilgisi derslerini diğer derslerden daha çok sevdiğini, fen bilgisi dersini iyi bir şekilde öğretebileceklerini ve öğretmen olmayı kendilerine yakıştırdıklarını belirtmiş olmalarına karşın, gelecekte öğretmenlik dışında başka bir işte çalışmayı düşündüklerini ve üniversite bitirmek için bu bölümde okuduklarını belirtmiş olmaları ise duyuşsal çelişki yaşadıklarını göstermektedir. Bu durum aslında öğretmen adaylarının kendilerini bilişsel olarak yeterli gördüklerini ancak duyuşsal olarak kendilerini buna hazırlamadıkları anlamına gelmektedir. Nitekim Kartal ve Taşdemir (2012) de benzer çelişkileri işaret etmektedir. Ayrıca üç madde hariç tüm puanlarda kadın öğretmen adaylarının puan ortalamalarının erkek öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Pektaş ve Kamer (2011) bu durumu Türk toplum yapısıyla ilişkilendirmektedirler. Öğretmen adaylarının gelecekte öğretmenlik mesleğini yapmayı düşünmemeleriye kaygı vericidir. Nitekim Gökçe (2001) de araştırmasında benzer bir sonuç elde etmiştir. Ancak her iki araştırma arasında yaklaşık on yıllık bir süre geçmiş olmasına rağmen öğretmen adaylarının gelecekte öğretmenliğini yapmaya istekli olma konusunda bir değişimin olmaması öğretmenlik mesleğinin geleceği açısından daha da kaygı verici görülmelidir.

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Fen Bilgisi Öğretmenliğini Seçme Nedenleri ve Gelecek Beklentilerinin Üniversite Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu (Kruskal-Wallis Testi)

Madde	ESOGU	KATU	SELÇUK	df	X ²	p	Anl.Fark
	Sıra ortalamaları						
2	87,80	118,64	126,54	2	18,054	,000	ESOGÜ-KATÜ*
12	126,78	100,33	98,09	2	10,516	,005	ESOGÜ-SELÇUK*
							KATÜ-ESOGÜ*
24	121,19	108,91	95,38	2	6,318	,042	SELÇUK-ESOGÜ*
							KATÜ-ESOGÜ*
27	118,27	117,14	89,70	2	10,022	,007	SELÇUK-KATÜ*
							SELÇUK-ESOGÜ*
28	95,79	108,98	127,45	2	9,468	,009	ESOGÜ-SELÇUK*
32	123,12	101,27	101,65	2	7,096	,029	-----
39	120,76	111,37	93,12	2	8,381	,015	SELÇUK-ESOGÜ*

41	121,87	109,61	93,72	2	8,390	,015	SELÇUK-ESOGÜ*
50	126,14	106,70	91,64	2	12,463	,002	SELÇUK-ESOGÜ*

Tablo 4'te öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentileri, devam edilen üniversite değişkenine göre incelenmiştir. Ankette yer alan 9 maddenin farklılaştığı görülmektedir. Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde öğrenim gören fen bilgisi öğretmenliği öğrencileri, fen bilgisi öğretmenliğinin bir şeyler üretip yaratmak için kendilerine fırsatlar vereceği, bilgili ve yeterli bir öğretmen olacakları ve öğretmen olmayı kendilerine yakıştırdıkları inancıyla Selçuk Üniversitesi'ndeki arkadaşlarından ayrılmaktadırlar. Ancak aynı grup öğrencilerin gelecekte öğretmenlik dışında bir işte çalışmayı düşündükleri, bir üniversite bitirmiş olmak için bu bölümde oldukları ve ayrıca KPSS sınav sisteminden de memnun olmadıkları görülmektedir. Öte yandan KPSS sınavından duyulan tedirginliğin bugün sadece mesleğe girişte yapılan rekabet mücadelesiyle sınırlı kalmayacağı, gelecekte de meslekte kalma mücadelesine dönüşme riskini taşıdığı (Ergün, 2010) öğretmen adaylarınca hissedilip hissedilmediği bilinmemektedir.

Selçuk üniversitesinde öğrenim gören fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilere oranla "Öğretmenlik olsun da hangi bölüm olursa olsun" ve "Fen bilgisi dışında bir öğretmenlik branşını okumayı isterdim" görüşlerinde anlamlı bir farklılık vardır. Bu sonuç gerçekte öğretmen adaylarının tercihlerinin fen bilgisi öğretmenliği olmadığını ve öğretmen adaylarının çaresizliğini göstermektedir. Nitekim benzer bir sonuç Tataroğlu, Özgen ve Alkan'ın (2011) ve Şahin (2011) araştırmalarında da görülmektedir. Ayrıca "Öğretmenlik olsun da hangi bölüm olursa olsun" maddesinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilere oranla Karadeniz Teknik Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler lehine, "Fen bilgisi öğretmenliğinin bir şeyler üretip yaratmam için bana fırsatlar vereceğini düşünüyorum" maddesinde Karadeniz Teknik Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilere oranla Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler lehine anlamlı bir fark vardır. Bu sonuç iki üniversitenin koşulları ile ilişkilendirilerek değerlendirilebilir.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Fen Bilgisi Öğretmenliğini Seçme Nedenleri ve Gelecek Beklentilerinin Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu (Kruskal-Wallis Testi)

Madde	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf	df	X ²	p	Anl.Fark
Sıra ortalamaları								
5	105,57	118,57	92,78	128,98	3	8,764	,033	
7	111,29	92,59	129,63	111,42	3	12,062	,007	2-3*
11	105,73	98,99	114,54	139,44	3	9,618	,022	2-4*
14	115,79	92,11	124,02	113,86	3	10,699	,013	2-3*
28	93,94	116,96	107,34	131,10	3	8,280	,041	
30	108,52	94,44	128,38	115,62	3	10,086	,018	2-3*
34	95,63	103,55	128,15	121,28	3	9,945	,019	1-3*
35	107,86	123,83	85,53	123,40	3	14,180	,003	3*-2
44	91,20	114,33	117,74	123,00	3	8,497	,037	
50	101,92	98,93	128,25	119,06	3	9,649	,022	2-3*
52	119,86	90,52	119,71	117,88	3	11,815	,008	2-3*,2*-1
53	101,57	106,61	102,85	152,78	3	14,242	,003	1-4*,3-4*,2-4*

Tablo 5'te öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentileri bulunan sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmiştir. Ankette yer alan 12 maddede sınıf değişkenine göre farklılık görülmektedir. 3. sınıf öğrencileri ile 2. sınıf öğrencilerinin "Ailem istediği için bu bölümü seçtim", "Öğretmenlik mesleğinin tatillerinin diğer mesleklerden daha fazla olması öğretmenlik mesleğini seçmemde etkili oldu", "Fen bilgisi dersini diğer derslerden daha eğlenceli buluyorum", "KPSS sınav sisteminden memnun değilim", "İş olanağı yüksek olduğu için bu bölüme geldim" ve "Eğitimle ilgili yayınları takip etmeyi ve kendimi hayat boyu geliştirmeyi planlıyorum" maddeleri için yapılan karşılaştırmaların tümünde 3. sınıf öğrencileri lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. 4. sınıf öğrencileri ile 2. sınıf öğrencilerinin "Çocuklarla vakit geçirmeyi severim" ve "Fen bilgisi branşı dışında bir branşın öğretmeni olmayı isterdim" maddelerine yönelik

yapılan karşılaştırmalarda 4. sınıf öğrencileri lehine anlamlı bir farklılık vardır. Öğretmenliğin diğer mesleklerden daha kolay olduğunu düşünüyorum” maddesine 3. sınıf öğrencileri 1. sınıf öğrencilerine göre öğretmenlik mesleğini diğer mesleklerden daha kolay bulduklarını belirtmişlerdir. Genel olarak karşılaştırmalara bakıldığında üst sınıflar lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu durumun öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça meslekle ilgili bilgi, beceri ve farkındalıklarının artmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Ayrıca sınıf düzeyine göre farklılaşan maddelerin öğretmenlik mesleğinin dışsal gerekçelerinde yoğunlaştığı söylenebilir.

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Fen Bilgisi Öğretmenliğini Seçme Nedenleri ve Gelecek Beklentilerinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu (Kruskal-Wallis Testi)

Madde	18-19	20-21	22-23	df	X ²	p	Anl.Fark
Sıra ortalamaları							
1	89,95	116,61	110,01	2	6,300	,043	(18-19)-(20-21)*
23	95,39	106,87	129,34	2	7,861	,020	(18-19)-(22-23)*
32	85,76	113,41	121,97	2	10,505	,005	(18-19)-(20-21)* (18-19)-(22-23)*
37	126,35	110,56	91,03	2	7,901	,019	(18-19)-(22-23)*
49	130,36	102,25	108,11	2	7,047	,029	(18-19)-(20-21)*

Tablo 6’da öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentileri yaş değişkenine göre incelenmiştir. Ankette yer alan 5 maddenin yaş değişkenine göre farklılaştığı görülmektedir. “Halen okumakta olduğum bölümü isteyerek seçtim”, “Bu meslekte topluma daha yararlı bir birey olabileceğimi düşünüyorum” ve “Doğu hizmeti yapmak bana zor gelmez” maddelerine (20-21) yaş grubundaki öğrencilerin (18-19) yaş grubundaki öğrencilere oranla daha fazla katıldıkları görülmektedir. “Öğretmenlik mesleğinin maddi ihtiyaçlarımı karşılayacağını düşünmüyorum”, “Bu meslekte topluma daha yararlı bir birey olabileceğimi düşünüyorum” ve Başka başka şehirlerde çalışacak olmam bana cazip geliyor” maddelerine ise (22-23) yaş grubundaki öğrencilerin (18-19) yaş grubundaki öğrencilere kıyasla daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu sonuç yaşla birlikte gelen olgunlaşmanın bir yansıması olarak görülebilir.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Fen Bilgisi Öğretmenliğini Seçme Nedenleri ve Gelecek Beklentilerinin Lise Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu (Kruskal-Wallis Testi)

	Düz Lise	Anadolu	Süper	A.Öğretmen	Diğer	df	X ²	p	Anl.Fark
Sıra ortalamaları									
4	102,01	100,10	109,26	188,75	84,50	4	59,568	,000	Diğer -A.Öğret. Anadolu-A.Öğret. Düz lise-A.Öğret, Süper- A.Öğret.
10	115,22	95,99	127,79	103,47	85,14	4	9,548	,049*	
17	98,69	125,43	96,25	130,75	90,07	4	12,924	,012	

Tablo 7’de öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentileri, mezun olunan lise değişkenine göre incelenmiştir. Ankette yer alan 5 maddenin öğrencilerin mezun oldukları lise değişkenine göre farklılaştığı görülmektedir. “Öğretmen lisesinde okuduğum için öğretmenliği seçtim” maddesinde Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin anlamlı olarak diğer liselerden farklılaşması maddenin içeriği ile ilişkilidir. “Öğretmenlik mesleğinin tatillerinin diğer mesleklerden daha fazla olması öğretmenlik mesleğini seçmemde etkili oldu” ve “Ailemde öğretmen olması bu mesleği seçmemde etkili oldu” maddelerinde de lise türü açısından bakıldığında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Ancak farklılaşmanın sınırlı sayıda maddede çıkmış olması, öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentilerinin mezun olunan lise türüne göre değişmediğini gösterdiği biçiminde yorumlanabilir. Nitekim mezun olunan lise türüne göre öğretmenlik tutumlarının değişmediğini gösteren araştırma sonuçları da dikkate alındığında (Akıllı ve Seven, 2010; Çakır, Kan ve Sünbül, 2006; Çapa ve Çil, 2000; Erdem ve Anılan, 2000) mezun olunan okul türünün hem tutuma hem de öğretmenliği seçme nedenleri ve gelecek beklentilerini etkilemediği anlamına gelebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada fen bilgisi öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretmenliğini seçme nedenleri ve gelecek beklentilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ülkemizde öğretmen yetiştiren bazı programların ikinci öğretim programları YÖK tarafından kapatılmakla birlikte her yıl artan sayıda öğrenci alınmakta, öğrenciler de bu mesleği değişik nedenlerle tercih etmektedirler. Türkiye’de üniversiteye girme güçlüğünden ötürü, öğrencilerin bir kısmı açıkta kalmamak, iş garantisi olan bir meslek sahibi olmak, yaşamını güvenceye almak için gerçekten ilgi duydukları bölümleri seçmek yerine, daha az ilgi duydukları ya da hiç ilgi duymadıkları bölümleri seçmek zorunda kalmaktadır (Şahin, 2011).

Elde edilen bulgulara göre şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Araştırmaya katılan aday öğretmenler, öğretmenliğin maddi getirisini yetersiz bulmaktadır.
- Fen bilgisi öğretmen adayları öğrencisi olduğu fen bilgisi öğretmenliği programına tümüyle istekli gelmemişlerdir.
- Öğretmen adayları fen bilgisi öğretmenliği programını seçerken dışsal ve içsel gerekçelerin etkisinde kalmıştır.
- Erkek öğretmen adayları, öğretmenlik mesleğini boş zamanlarının çokluğu ve tatilleri nedeniyle seçmektedir.
- Öğretmen adayları fen bilgisi öğretmenliği programında öğrenim görmelerine rağmen gelecekte öğretmenlik yapma istek ve düşüncesinde değildiler.
- Fen bilgisi öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adayları gerçekten bu programda okumak istedikleri için değil bazı zorunluluklar nedeniyle bu programda öğrenim görmektedirler.

Elde edilen bu sonuçlara dayalı olarak şu önerilerde bulunulabilir.

- Öğretmenliğin ekonomik statüsü cazip hale getirilmelidir.
- Öğretmenlik mesleğinin isteyerek seçilecek bir meslek olması sağlanmalıdır.
- Konuyla ilgili daha geniş kapsamlı araştırmalar yapılmalıdır.

Not: Bu çalışma 24-26 Nisan 2014 tarihlerinde Antalya’da 21 Ülkenin katılımıyla düzenlenen 5th International Conference on New Trends in Education and Their Implications – ICONTE’ de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Akıllı, M. ve Seven, S. (2010). İlköğretim fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 61-73.

Akpınar, E., Yıldız, E. ve Ergin, Ö. (2006). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* (19), 56-62.

Anılan, H., Çemrek F. ve Anagün Ş. S. (2008). Ortaöğretim öğrencilerinin meslek seçimi ve üniversite tercihlerine ilişkin görüşleri (Eskişehir örneği). *E Journal of New World Sciences Academy*, 3(2), 238-249.

Aydın, F. (2011). Geography teacher candidates' views about the reasons for choosing the teaching as a profession. *E Journal of New World Sciences Academy*, 6(2), 1375-1387.

Bastick, T. (2000). Why teacher trainees choose the teaching profession? Comparing trainees in metropolitan and developing countries. *International Review of Education*, 46(3/4), 343-349.

Behymer, J., & Cockriel, I. W. (1988). Career choice conflict. *Journal of Career Development*, 15(2), 134-140.

Borg, W. R., Gall, J. P., & Gall, M. D. (1993). *Applying educational research: A practical guide*. White Plains, NY: Longman.

- Boz, Y. ve Boz, N. (2008). Kimya ve matematik öğretmen adaylarının öğretmen olma nedenleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 137-144.
- Bozdoğan, A., Aydın, D. ve Yıldırım, K. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 83-97.
- Bursal, M. ve Buldur, S. (2013a). Fen bilgisi öğretmen adaylarının profillerinin değişimi: 2008–2012 yılları arasında cumhuriyet üniversitesi örneği. *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE 2* (4), 14-26.
- Bursal, M. ve Buldur, S. (2013b). Fen bilgisi öğretmen adayları için öğretmenlik tercih nedenlerini derecelendirme ve geleceğe yönelik beklentiler ölçekleri geliştirme çalışması. *Turkish Journal of Teacher Education*, 2(1): 47-64.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2000). *Research Methods in Education*. New York: Routledge.
- Çakır, Ö., Kan, A. ve Sünbül, Ö. (2006). Öğretmenlik meslek bilgisi ve tezsiz yüksek lisans programlarının tutum ve öz-yeterlik açısından değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 36-47.
- Çapa, Y. ve Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 69-73.
- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
- Çermik, H., Doğan, B. ve Şahin, A. (2010). Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih sebepleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 201-212.
- Çevik, O. ve Yiğit, S. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin profillerinin belirlenmesi: Amasya Üniversitesi örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(1), 89-106.
- Erdem, A. R. ve Anılan, H. (2000). PAÜ eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayı (IV. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu Bildirileri)*, 15-16 Ekim 1998, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Bildiri, 7, 144-149.
- Erdem, A. R. ve Şimşek, S. (2000). *Pamukkale Üniversitesi eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenliği seçmelerinde etkili olan faktörler*. II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu Bildiriler, (Editörler: Cengiz AKÇAY, M. Aydın BAŞAR), 10-12 Mayıs 2000, Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Sözlü Bildiri, ss. 475-480.
- Ergün, M. (2010). Öğretmenliğin Evrimi ve Gelecekteki Öğretmenlerin Yetiştirilmesi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 1-13.
- Esen, Y. (2010). Öğretmenlerin sorun tanımlamaları ve direnç stratejileri: Öğretmen anlatıları üzerine toplumbilimsel bir çözümleme. *İlköğretim Online*, 9(3), 1007-1026.
- Eş, Ü. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ve öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Foster, T., & Newman, E. (2005). Just a knock back? Identity bruising on their route to becoming a male primary school teacher. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 11(4), 341-358.

Gökçe, E. (2001). Üniversitelerin sınıf öğretmenliği programlarına devam eden öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri. *X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri, 1, 1432-1441*. Bolu.

Hacıömeroğlu, G. ve Şahin Taşkın, Ç. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih sebepleri, *I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, 01-03 Mayıs*. <http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/323.pdf> adresinden 08.04.2014 tarihinde elde edilmiştir.

Hacıömeroğlu, G. ve Şahin Taşkın, Ç. (2010). Fen bilgisi öğretmenliği ve ortaöğretim fen ve matematik alanları (OFMA) eğitimi bölümü öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(1), 77-90*.

Johnston, J., McKeown, E., & McEwen, A. (1999). Choosing primary teaching as a career: The perspectives of males and females in training. *Journal of Education for Teaching, 25(1), 55-64*.

Kağnıcı, D. Y. (1999). Vocational Maturity of METU Preparatory School Students (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (25. Baskı) Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kartal, S. (2009). Tezsiz yüksek lisans programlarına devam eden öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 28, 223 -239*.

Kartal, T. ve Taşdemir, A. (2012). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(2), 73-96*.

Kılcan, B., Keçe, M., Çepni, O. ve Kılıncı, A. Ç. (2014). Prospective teachers' reasons for choosing teaching as a profession. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 22(1), 69-80*.

King, S. (1989). Sex Differences in a Casual Model of Career Maturity. *Journal of Counseling and Development, 68, 208-215*.

Klassen, R. M., Chong, W. H., Huan, V. S., Wong, I., Kates, A., & Hannok, W. (2008). Motivation beliefs of secondary school teachers in Canada and Singapore: A mixed methods study. *Teaching and Teacher Education, 24(7), 1919-1934*.

Kniveton, B. H. (2004). The influences and motivations on which students base their choice of career. *Research in Education, 72, 47-59*.

Kuzgun, Y. (2000). *Meslek danışmanlığı kuramlar uygulamalar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Luzzo, D. A. (1994). Assessing the value of social-cognitive constructs in career development. *Annual Convention of the American Psychological Association*. Los Angeles: California.

Öncül, R. (2000). *Eğitim ve eğitim bilimleri sözlüğü*. İstanbul: MEB Yayınları.

Övet, O. (2006). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özbek, R. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde kişisel, ekonomik ve sosyal faktörlerin etkililik derecesine ilişkin algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(1), 145-160*.

Özbek, R., Kahyaoğlu, M. ve Özgen, N. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(2), 221-232*.

Özsoy, G., Özsoy, S., Özkara, Y. ve Memiş, A.D. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler. *Elementary Education Online*, 9(3), 910-921.

Papanastasiou, C., & Papanastasiou, E. (1997). Factors that influence students to become teachers. *Educational Research and Evaluation*, 3(4), 305-316.

Pektaş, M. ve Kamer, S. T. (2011). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4), 829-850.

Perrone, K. M., Zanardelli, G. JR., Everette, L. W., & Chartrand, J. M. (2002). Role model influence on the career decideness of college students. *College Student Journal*, 36(1),109-112.

Rubinton, N. (1980). Instruction in career decision making and decision-making styles. *Journal of Counseling Psychology*, 27(6), 581-588.

Saban, A. (2003). A Turkish profile of prospective elementary school teachers and their views of teaching. *Teaching and Teacher Education*,19(8), 829-846.

Sahraç, Ü. (2000). Lise Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeylerinin Denetim Odaklarına Göre Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Schaefer, K. G., Epperson, D. L., & Nauta, M. M. (1997). Women's career development: Can theoretically derived variables predict persistence in engineering majors?. *Journal of Counseling Psychology*, 44(2), 173-183.

Smedley, S. (2007). Learning to be a primary school teacher: reading one man's story. *Gender and Education*, 19(3), 369-385.

Şahin, İ. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmen istihdamı ve mesleki geleceklerine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(3), 1167-1184.

Şişman, M. ve Acat, M. B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 235-250.

Tan, M. (2000). Eğitimde kadın-erkek eşitliği ve Türkiye gerçeği. *Kadın-erkek eşitliğine doğru bir yürüyüş: Eğitim, çalışma yaşamı ve siyaset* içinde.(s.21-111). TÜSİAD: İstanbul.

Tataroğlu, B., Özgen, K. ve Alkan, H. (2011). Matematik öğretmen adaylarının öğretmenliği tercih nedenleri ve beklentileri. Second International Conference on New Trends in Education and Their Implications. Antalya, Turkey.

Tezbaşaran, A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme*. Ankara: Psikologlar Derneği Yayınları.

Tezcan, M. (1996). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Feryal Matbaası.

Ubuz, B. ve Sarı, S. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (2), 113-119.

Wiersma, W., & Jurs, S. (2005). *Research Methods in Education*. New York: Pearson Education Inc.

Yanikkerem, E., Altıparmak, S. ve Karadeniz, G. (2004). Gençlerin meslek seçimini etkileyen faktörler ve benlik saygıları: Manisa sağlık yüksekokulu örneği. *Hemşirelik Forumu*, 7(2), 60-67.

Yazıcı, H. (2009). Öğretmenlik mesleği, motivasyon kaynakları ve temel tutumlar: Kuramsal bir bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 33-46.

Yeşilyaprak, B. (2004). *Eğitimde rehberlik hizmetleri gelişimsel yaklaşım*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Yüce, K., Şahin, E. Y., Koçer, Ö. & Kana, F. (2013). Motivations for choosing teaching as a career: A perspective of pre-service teachers from a Turkish context. *Asia Pacific Education Review*, 14(3), 295-306.